

KS. ADAM RYBICKI

WIARA MĘŻCZYŹNY ASPEKTY ANTROPOLOGICZNE I DUCHOWE

Mężczyzna na drodze duchowego dorastania nie może tylko i wyłącznie czuć się człowiekiem (o tym poucza rozum), ani nawet tylko dzieckiem Bożym (o tym poucza Objawienie). Nie istnieje po prostu człowiek: istnieją dziewczęta albo chłopcy, kobiety lub mężczyźni. Człowiek nie może dojrzałe żyć i funkcjonować poza swoją płciowością, to tak, jakby istniał poza ciałem. Bycie mężczyzną lub kobietą to nie jedna z wielu cech danego człowieka, ale jego sposób bycia człowiekiem. Płciowość określa całego człowieka. Nie tylko wpływa na sposób ubierania się czy na funkcje społeczne kobiety lub mężczyzny, ale także na ich cielesność, emocjonalność, duchowość, na ich sposoby myślenia, sposoby kontaktowania się z samym sobą, z drugim człowiekiem i z Bogiem. Dlatego od jakiegoś czasu mówi się o „męskiej duchowości” czy „duchowości kobiety”. Niniejszy artykuł wpisuje się właśnie w ten nurt, jest próbą uchwycenia najbardziej charakterystycznych cech męskiej duchowości, a konkretnie najważniejszego jej elementu, jakim jest wiara. Przy czym wiara rozumiana nie tyle jako cnota teologalna, lecz bardziej jako wielowymiarowa postawa wobec Boga, wiara jako relacja do Niego.

I. MĘŻCZYŹNI W POSZUKIWANIU SWOJEJ TOŻSAMOŚCI I SPECYFIKI WIARY. STAN RZECZY

We współczesnej refleksji nad męską duchowością można zauważyć różne źródła, z których czerpią autorzy. Różne są też cele i kierunki tej refleksji.

Ks. dr hab. ADAM RYBICKI, prof. KUL – Katedra Teologii Duchowości w Instytucie Teologii Duchowości KUL, Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; adres do korespondencji: e-mail: rybicki@kul.lublin.pl

Wreszcie w poszukiwaniu pogłębienia męskiej wiary i poszerzenia horyzontów w tej dziedzinie podejmuje się pewne inicjatywy praktyczne (pastoralne), które należy również wydobyć przyglądając się wierze współczesnego mężczyzny i jej specyfice. Wymienione zagadnienia zostaną teraz w skrócie omówione:

1. Źródła refleksji nad męską duchowością

a) **Biblia:** analizuje się postaci biblijne, zarówno Starego jak i Nowego Testamentu, rozważa się postać Jezusa jako prawdziwego Boga, prawdziwego człowieka, a co z tego wynika prawdziwego mężczyzny, prowadzi się analizy spotkań Jezusa z mężczyznami, ich wzajemne relacje, dialogi itd¹.

b) **Psychologia:** pomaga ona poznać różnice osobowościowe mające największy wpływ na różne aspekty duchowości, szczególnie zwraca się na to uwagę przy problemach (zaburzeniach) natury emocjonalnej, psychicznej na drodze życia duchowego, czy przy kierownictwie duchowym, w którym płciowość i odmienność osobowościowa domaga się uwzględnienia. Po osiągnięcia tej nauki i terminologię psychologiczną sięga się nawiązując do problemu osobowościowego i społecznego dojrzewania (lub częściej – niedojrzewania) mężczyzn².

c) **Baśnie, opowiadania, legendy:** niektórzy autorzy, zajmujący się męską duchowością, sięgają do tych źródeł widząc w nich uniwersalne, ponadczasowe i ponadkulturowe wzorce męskości. Zwraca się uwagę na ich wychowawczy charakter, a także wielowymiarowość zawartych tam obrazów czy metafor³.

d) **Hagiografia:** w tradycji chrześcijańskiej zawsze mocno zakorzeniony był zwyczaj czytania żywotów świętych, poznawanie ich życiorysów. Dzisiejsza refleksja nad duchowością mężczyzny, nad jego drogą wiary wiedzie niektórych autorów do wielu żyjących na przestrzeni XX wieków świętych mężczyzn, którzy swoją osobowością i świętością mogą zainspirować mężczyzn XXI wieku⁴.

¹ Zob. np. C. M. Martini, *Dawid*, tłum. J. Oleksy, Kraków 1998.

² Zob. np. W. Eichberger, *Mężczyzna też człowiek*, Warszawa 2003; t e n z e, *Zdradzony przez ojca*, Warszawa 1998; B r a t E f r a i m, *Rekolekcje dla twardzieli*, tłum. M. Orzepowska i in., Kraków 1998.

³ Zob. np. R. B l y, *Żelazny Jan*, tłum. J. Tittenbrun, Poznań 1993.

⁴ Zob. A. S e u l, *Jan Chrzciciel-Brat Pustynny*, Lublin 2004; J. A. K ł o c z o w s k i, *Drogi człowieka mistycznego*, Kraków 2001; A. G r ü n, *Walczyć i kochać. Mężczyźni w poszukiwaniu własnej tożsamości*, tłum. B. M. Kamińska, Częstochowa 2005.

e) **Historyczne postaci mężczyzn:** oprócz świętych kanonizowanych refleksja nad męską duchowością czerpie również z życiorysów mężczyzn, których osobowość imponuje, w Polsce pojawia się postać rotmistrza Witolda Pileckiego, Romana Dmowskiego czy Józefa Piłsudskiego. Oczywiście do mężczyzn, których stawia się za wzór, należą również postacie fikcyjne, bohaterowie filmów (Braveheart, Gladiator itd.).

2. *Do głównych nurtów (kierunków) refleksji nad męską duchowością można zaliczyć:*

a) **Poszukiwanie męskiej tożsamości**, a potem budowanie na niej własnego modelu świętości.

b) **Poszukiwanie wspólnych cech dla mężczyzn** po to, by szukać i tworzyć wspólnotę, obalać mur samotności, który wielu mężczyzn niszczy duchowo. Tworzenie się wspólnot i grup składających się z samych mężczyzn jest również wyrazem tej tendencji, by być razem, pośród mężczyzn podobnie myślących i opierających swoje życie na chrześcijańskich fundamentach, czyli wierze.

c) **Poszukiwanie modelu świętości** zgodnego z dzisiejszymi wymaganiami.

d) **W sytuacji braku ojców i kryzysu ojcostwa:** szukanie ojców w Kościele i grupach, pomoc w odbudowaniu „etosu” i autorytetu ojca, szukanie przyczyn kryzysu ojcostwa i poszukiwanie dróg wyjścia z tegoż kryzysu.

3. *Należy również przedstawić pewne inicjatywy praktyczne, które są wyrazem wzrostu zainteresowania duchowością mężczyzn, nie tylko w Polsce i nie tylko w środowisku Kościoła katolickiego (pojawiające się w Polsce publikacje są w znacznej części tłumaczeniami pozycji autorów protestanckich).*

a) **Rekolekcje dla mężczyzn (ojców).** Mają one czasem charakter zamknięty, czasem bardziej swobodny, składają się na nie modlitwy, konferencje, ale także – co szczególnie cenne – spotkania w grupach, gdzie mężczyźni mogą podzielić się swoimi doświadczeniami (ogromna wartość tego typu spotkań polega na tym, że młodsi mężczyźni mogą otrzymać wsparcie w swoich zmaganiach o wiarę od mężczyzn starszych, którzy pewną drogę już przeszli.

b) **Wyjazdy**, w których elementy duchowo-religijne połączone są z np. wspinaczką, żeglarstwem, zwiedzaniem koszar czy poznawaniem najnowszych osiągnięć techniki, np. w zakresie wojskowości.

c) **Grupy modlitewno-dyskusyjne przy parafiach.** Tworzą się one najczęściej przy parafiach, prowadzone są przez księży, mają jednak swoich

liderów (są one obecne najczęściej w dużych miastach: Gdańsk, Gliwice, Warszawa, Kraków).

d) **Rozwijające się inicjatywy formacyjno-charytatywne:** należą do nich potężne męskie organizacje międzynarodowe, w których oprócz zgłębiania duchowości podejmuje się działalność charytatywną, np. Rycerze Kolumba, obecni od jakiegoś czasu również w Polsce.

II. NIEKTÓRE RÓŻNICE OSOBOWOŚCIOWE A DUCHOWOŚĆ⁵

Mężczyzna i kobieta to dwa różne sposoby bycia człowiekiem we wszystkich wymiarach. Zrozumienie i zaakceptowanie tych różnic jest pierwszym warunkiem osiągnięcia dojrzałości płciowej, ale także dojrzałej realizacji duchowości. Mężczyzna, idąc drogą chrześcijańskiej wiary, ujawnia również pewne specyficzne rysy tej wiary. Niektóre z nich zostaną niżej pokrótce omówione:

1. *Świat rzeczy bardziej niż świat osób*

Mężczyźni mają spontaniczną tendencję i predyspozycje, by żyć bardziej w świecie rzeczy niż osób. Zasada ta wskazuje na to, co statystycznie okazuje się łatwiejsze i bardziej spontaniczne dla danej płci: w przypadku mężczyzn są to rzeczy, zadania, problemy, które trzeba rozwiązać. Rozwój i dojrzałość prowadzi oczywiście do tego, aby dany człowiek umiał kompetentnie i mądrze żyć i działać zarówno w świecie osób jak i w świecie rzeczy. I jest to możliwe dla o b u p ł c i. Być może jakimś zadaniem, rolą kobiet jest uczyć mężczyznę, jak ma się poruszać w świecie osób. Mężczyzna, który jest otwarty na kobietę jako o s o b ę (a nie jak na rzecz, która spełnia określone funkcje), ma szansę na tej drodze uczyć się poruszania w świecie osób. W duchowości współczesnej być może coraz więcej jest akcentów osobowych: zauważa się w grzechu nie tylko przewinienie wobec prawa, lecz skrzywdzenie Osoby, co mężczyźni nie przychodzi spontanicznie. Dla wielu mężczyzn jest to trudna droga: od przepisów i reguł do kontaktu z Osobą Boga. Faryzeusze, którzy stworzyli cały skomplikowany system reguł i szczegółowych zasad, przez Jezusa właśnie za to byli piętnowani i to nie raz. Faryzeuszowi, który dziwi się, że Jezus rozmawia z prostytutką (czyli sprzeci-

---

⁵ Opracowano na podstawie: M. D z i e w i e c k i, *Wychowanie a płciowość*, http://www.szkoly.edu.pl/szydlowiec/mardzie/text/pomoc/wy_a_plc.html[02.02.2007]

wia się zasadom), Mistrz odpowiada: „nie dałeś mi pocałunku...” (zob. Łk 7, 45). Jezus zwraca uwagę uczonemu, że cała jego męska faryzejska duchowość pozbawiona o s o b o w e g o zwrócenia się do Jezusa, i to bardzo intymnego, miłosnego, jest skupiona na regułach i zasadach, a pomija osobę, jest zatem wybrakowana⁶. W literaturze zwraca się więc uwagę na tę cechę wiary mężczyzn: wolą oni pilnować zasad, angażować się w przedsięwzięcia niż dążyć do umacniania więzi z Bogiem.

2. Racjonalizm w sytuacji kryzysu

Z poprzedniego twierdzenia wynika również kolejne: Kobiety bardziej kierują się logiką więzi (osobowych) a mężczyźni bardziej logiką faktów. Wszystko, co jest w kobiecie, ułatwia funkcjonowanie w świecie osób i troskę o więzi międzyludzkie, a wszystko, co jest w mężczyźnie, ułatwia funkcjonowanie w świecie rzeczy i troskę o przetwarzanie tego świata. Być może ma to jakiś wpływ na zachowanie się mężczyzn w sytuacji kryzysu duchowego, braku modlitwy, ciemnej nocy itd. Jeżeli w tym duchowym kryzysie mężczyzna jest logicznie przekonany do istnienia i opieki Boga, a nawet jest wyposażony w teologiczną wiedzę, to trwa w wierze mimo ogromnego cierpienia. Jeśli natomiast jego duchowość to wyścig entuzjasmów, odczuć, poruszeń, wtedy jego kryzys staje się niszczący⁷. Ten męski racjonalizm jest tutaj elementem pozytywnym, utrzymującym mężczyznę w wytrwałości przy Bogu, przy praktykach duchowych itd⁸.

3. Zmysłowość a zmysły wewnętrzne

Ogólnie przyjmuje się – także na podstawie badań naukowych, że kobiety dysponują większą wrażliwością zmysłową. Jednak nie zmysły ciała są tu najważniejsze: duchowość chrześcijańska dopracowała się pojęcia tzw. zmysłów duchowych. O ich istnieniu wnioskujemy np. z analogii bytów, czyli że skoro mamy oczy do odbierania sygnałów świetlnych, tak samo jesteśmy uposażeni w „oczy duszy”, dzięki którym możemy odbierać światło duchowe. Dlaczego warto poruszyć problem zmysłowej wrażliwości mężczyzn? Jaki to może mieć związek z duchowością mężczyzny? Czy istnieje jakieś przełożenie funkcjonowania zmysłów, które przecież dotyczą postrzegania rzeczywis-

---

⁶ Tamże. Zob. A. R y b i c k i, *Lew i baranek. O duchowości mężczyzny*, Lublin 2008, s. 69-70.

⁷ Tamże.

⁸ Zob. tamże.

tości widzialnej, na „zmysłowość duchową”, która obejmuje postrzeganie i pojmowanie spraw duchowych?

Należałoby w tym miejscu podjąć polemikę z funkcjonującym stereotypem, że skoro mężczyzna nie dysponuje taką jak kobieta wrażliwością w dziedzinie zmysłowości naturalnej, to zapewne też jest mniej wrażliwy w dziedzinie zmysłów duchowych. Nie idzie jednak o to, kto mniej a kto bardziej: należy przede wszystkim uznać, że zmysły duchowe są darem łaski, są darami Ducha Świętego, który wieje „kędy chce”, „nie zważa na osoby” i dla którego nie istnieje „mężczyzna i kobieta”, tzn. w swoim działaniu nie kieruje się płcią osoby. W Kościele jest wielu świętych mężczyzn, których wrażliwość duchowa była wyjątkowa. Natomiast mniejsza wrażliwość zmysłowa mężczyzn może przekładać się na to, że swojego życia wewnętrznego nie potrafią tak barwnie, tak łatwo i tak afektywnie wyrażać, jak to czynią kobiety. Anna Karoń-Ostrowska twierdzi, że mężczyzna w zakresie zmysłów słyszy i czuje mniej. Skupia się na poszczególnych sprawach, gdyż jego umysł jest w większym stopniu „poszufladkowany”. Mężczyzna musi podchodzić do problemów inaczej niż kobieta, w sposób pragmatyczny, dużą rolę odgrywa tu chęć poczucia władzy i dominacji. Podobne cechy to: silna motywacja, współzawodnictwo, koncentracja na jednym celu, podejmowanie ryzyka, zainteresowanie hierarchią i sprawami władzy. Jak twierdzi wspomniana autorka, z natury kobieta jest bardziej niż mężczyzna otwarta na relacje z innymi ludźmi, na wejście w doświadczenie innego, próbę zrozumienia go, wsłuchania się. To otwarcie na drugiego człowieka, przez filozofów dialogu zwane otwarciem na „ty”, może też dotyczyć Boga. Jest On radykalnie Inny. Wychylenie człowieka ku Bogu jest skupieniem się na tym, co nieznanne, niepojmowalne racjonalnie, trudne do ujęcia w kategorie, tajemnicze. Co za tym idzie, mężczyzna bardziej skłonny jest do zajmowania się ideą Boga w teologii i filozofii, bliższy jest mu porządek prawny i instytucjonalny, kształtowanie, a potem ochranianie instytucji Kościoła. Dla kobiety liczą się całkiem inne rzeczy, więc w tym senesie można powiedzieć, że specyfika wiary mężczyzn ma również wymiar instytucjonalny, eklezjalny⁹.

---

⁹ Zob. tamże, s. 72-77; zob. również A. Karoń-Ostrowska, *Czy kobiety są bardziej pobożne?* <http://www.deon.pl/religia/duchowosc-i-wiara/zycie-i-wiara/art,719,czy-kobietty-sa-bardziej-pobozne.html> [07.08.2012]

III. BIBLIJNI MĘŻCZYŹNI I ICH WIARA

Jak już zostało wspomniane wyżej, refleksja nad męską duchowością (wiarą) czerpie najpierw z pierwszorzędnego źródła teologicznego, jakim jest Biblia. Jak wiara mężczyzn jest tam przedstawiona. Jacy mężczyźni zmagają się ze sobą o wiarę, w jaki sposób? Kim są Ci mężczyźni? Inaczej prezentuje się tu wiara wojownika-Samsona, inaczej przywódcy-Mojżesza. Przedstawimy pokrótce najważniejsze aspekty wiary niektórych modeli męskości ukazanych w Biblii¹⁰.

1. **Wiara wojownika.** Typowym wojownikiem w Biblii jest Samson. Od urodzenia poświęcony Bogu, bardzo silny fizycznie, rozrywa lwa, który stanął naprzeciw niego. Ginie jednak, ulegając kobiecie. Istnieje w nim słabe miejsce, w które można go zranić. Po obcięciu włosów opuszcza go wszelka siła. Jednak pamięć o nim, swego rodzaju „legenda Samsona” przetrwała, jako o kimś niepokonanym, silnym, walczącym do końca. Skojarzenie walki i duchowości wydaje się dla współczesnego mężczyzny czymś dziwnym i anachronicznym. Jednak rodzący się przed wiekami monastycyzm wprowadził bardzo silną ideę walki duchowej, mnisi szli na pustynię przede wszystkim, aby walczyć. Symbolem walki i wojownika jest miecz, ale jest on też konkretnym przedmiotem, który św. Piotr wziął ze sobą do Ogrodu Oliwnego, aby bronić swego Mistrza przed ewentualną napaścią. Jezus powiedział, że nie przyszedł przynieść pokoju, lecz miecz (Mt 10, 34), jednak gdy w Ogrodzie Oliwnym Piotr dobył miecza, Jezus kazał mu schować go do pochwy, ponieważ „ci, co za miecz chwytają, od miecza giną” (Mt 26, 52). Przypatrując się kilkudziesięciu miejscom, gdzie w Nowym Testamencie użyte jest słowo „miecz”, można wysnuć taki wniosek: Mieczem, czyli narzędziem autentycznej walki, jest duch i wiara, i tylko takiego miecza należy używać dla jakiegokolwiek zwycięstwa. Walka duchowa jest tą walką, którą mężczyzna ma toczyć w warunkach każdej wojny i w warunkach pokojowych. Również pustelnicy pierwszych wieków chrześcijaństwa udawali się na pustynię, by walczyć, a jednym z tych pierwszych wojowników był św. Antoni Pustelnik¹¹.

2. **Wiara przywódcy.** Obraz Mojżesza naprowadza nas na jeszcze jeden rys wiary. Lud, kierowany przez Mojżesza-przywódcę, prowadzony był

---

¹⁰ Rozwinięcie przedstawionych w niniejszym artykule, jak i wiele innych szkiców biblijnych portretów mężczyzn można znaleźć w: G r ü n, *Walczyć i kochać*.

¹¹ 9. Opisy „walk” św. Antoniego można znaleźć w: A t a n a z y A l e k s a n d r y j s k i, *Żywoł świętego Antoniego*, Warszawa 1987.

z n i e w o l i d o w o l n o ś c i. Wolność prowadzonych staje się tutaj kluczem do zrozumienia celu przywództwa. Przywódca, który sprawia, że kierowane przez niego osoby czują się coraz mniej wolne, nie prowadzi w dobrym kierunku. Wolność to cel, bo dopiero w wolności można wybrać to, co najlepsze. Ta droga, którą Mojżesz prowadził ludzi do wolności, okazała się bardzo długa, pełna porażek i zwątpień. Takiego rodzaju „przywódcą” był sam Chrystus prowadzący ludzi do wolności.

3. **Wiara kochanka (narzeczonego, męża).** Pismo Święte ukazuje bardzo wyraźnie, że mężczyzna to także namiętność, miłość, pożądanie skierowane do kobiety. Jak nazwać ten aspekt wizerunku mężczyzny? Niektórzy używają słowa „kochanek”, ale znaczenie tego słowa jest za wąskie. Interesuje nas tutaj nie tylko cielesne, lecz wielorakie zainteresowanie i pragnienie kobiety, cała wielowymiarowa relacja. Jednym z takich mężczyzn jest Salomon. Stary Testament przypisuje Salomonowi autorstwo wielu przysłów, psalmów i pieśni. Uważa go za autora Ksiąg: Przysłów, Koheleta i Pieśni nad Pieśniami. Oprócz tego, że jest mądry, Salomon znany jest z miłości do wielu kobiet: „Miał siedemset żon-księżniczek i trzysta żon drugorzędnych” (1 Krl 11, 3). Biblia nie wyrzuca Salomonowi-kochankowi tego, że kochał wiele kobiet, lecz to, że dzięki tym „miłościom” odszedł od jedyne Boga: „Król Salomon pokochał też wiele kobiet obcej narodowości, a mianowicie: córkę faraona, Moabitki, Ammonitki, Edomitki, Sydonitki i Chetytki, z narodów co do których Pan nakazał Izraelitom: Nie łączcie się z nimi, i one niech nie łączą się z wami, bo na pewno zwrócą wasze serce ku swoim bogom. Jednak Salomon z miłości złączył się z nimi. [...] Jego żony uwiodły więc jego serce ku bogom obcym i wskutek tego serce jego nie pozostało tak szczerze wobec Pana, Boga jego, jak serce jego ojca, Dawida. Zaczął bowiem czcić Asztartę, boginię Sydończyków, oraz Milkoma, ohydę Ammonitów” (1 Krl 11, 1-5). Miłość do kobiet stała się przyczyną jego odejścia od właściwej duchowej drogi: „Jakże byłeś mądry w swojej młodości i napełniony rozumem, jakby rzeką! [...] Do odległych wysp doszło twe imię, [...] z powodu hymnów, przysłów, przypowieści i odpowiedzi podziwiała cię kraje. [...] Niestety, kobietom wydałeś swe łądzwie i wyuzdaniu oddałeś władzę nad swym ciałem” (por. Syr 47, 14-19). Obraz wiary Salomona – kochanka pokazuje, jak mocna relacja wiąże te dwa aspekty: jeden aspekt (tzn. relacja z kobietami) potrafi wzmacniać wiarę, ale potrafi też ją zniszczyć. Mężczyznom wszystkich czasów obraz ten zdaje się przypominać o sile rozumu i potędze Boga, który stwarza każdą miłość, ale nie chce, by to, co stworzył, zasłoniło komukolwiek Jego samego.

4. **Wiara proroka.** Kolejnym obrazem męskości, który ukazuje nam Biblia, jest obraz proroka. Jednym z nich jest Eliasz. Jest on na początku przedstawiany jako prorok bardzo silny i pewny swego posłannictwa. Dopóki Eliasz może realizować swoją męskość, żyć w pełni męską stroną swojej natury, dopóty czuje się silny. Lecz w chwili, gdy wychodzi mu naprzeciw królowa Izebel, kończy się jego zaufanie do siebie. Izebel otworzyła w Elia-szu tę część męczyzny, która nie jest z ognia i siły, lecz ze słabości: Ucieka przed Izebel, słabą kobietą, podczas gdy odważnie porywał się na męczyzn. Okazuje się, że odkrywa Boga jako cichego i łagodnego. Eliasz poznaje całkiem innego Boga i decyduje się pójść drogą, którą On mu wyznaczył. I taki jest koniec największego proroka Starego Testamentu. Po wyznaczeniu Elize-usza na swojego następcę i po udzieleniu mu swojego ducha, zostaje wzięty do nieba. Biblia pokazuje, że mężczyźni, którzy potrafią zachwycać, tak jak Eliasz, muszą najpierw sami przejść przez ogień Boży, żeby nie porywali za sobą ludzi w kierunku, który ma niewiele wspólnego z Bogiem, a jedynie z ich własnymi ambicjami, z poszukiwaniem mocy. Mężczyźni-liderzy-prorocy potrafią porwać innych za sobą, niestety potrafią tą drogą również niszczyć, np. w sektach. Eliasz został oczyszczony przez Boga, był tak przez Boga prowadzony, żeby spotkał się z własną słabością. Bez tego spotkania ze słabą stroną samego siebie mężczyźni grozi niszczenie ludzi swoją mocą i siłą, a nie wspieranie ich i dodawanie im siły i otuchy.

5. **Wiara męczyzn cierpiących.** Biblia ukazuje męczyzn dotkniętych cierpieniem, najbardziej „klasycznym”, przykładem takiego męczyzny jest Hiob. Historia Hioba jest bardzo drastyczna, nawet na Boga patrzy on w swoim bólu nie jako swojego przyjaciela i obrońcę, lecz jako Boga niepojętego, który zrzuca na niego nieszczęścia. Hiob „był to mąż sprawiedliwy, bogobojny, prawy i unikający zła” (Hi 1, 1). Jego prawość została najpierw nagrodzona i pobłogosławiona przez Boga: Miał siedmiu synów i trzy córki oraz duży majątek. Żył w pokoju i cieszył się życiem. Wszystko, co miał, mógł – zgodnie z ówczesną mentalnością – odczytać jako znak Bożego błogosławieństwa. Jednak w pewnym momencie traci wszystko. Być może Hiob jest pomocą wszystkim męczyznom, na których znienacka spadło ogromne cierpienie, aby zwracając się ku Bogu nie zadawali Mu pytań typu: „za co?”, lecz prosto powierzali się Jego miłosierdziu i Jego opiece. Jest on zapewne obrazem męczyzny cierpliwego, co nie często jest cechą w męskiej osobowości. Innym obrazem męczyzny cierpiącego jest Jeremiasz. Cierpiący Jeremiasz jest także obrazem męczennika. W prorocत्वach Jeremiasza, podobnie jak i u innych prawdziwych proroków, czuje się, że ma się do czynienia z człowiekiem, który idąc drogą cierpienia nauczył się sztuki miłości. Ten,

kto chce stać się mężczyzną, nie powinien ani szukać cierpienia, ani od niego uciekać. Ale jeśli naprawdę idzie swoją drogą, a na tej drodze szuka jakichś prawdziwych i wielkich wartości, jak prawda, miłość, Bóg, to na tej drodze doświadczy cierpienia ze strony innych. Zgoda na nie i wytrwałość w cierpieniu – to obraz męczennika, który jest aktualny także dzisiaj. Oczywiście wiara mężczyzn cierpiących nie ogranicza się do dwóch tutaj przedstawionych, jest ich w Biblii o wiele więcej.

*

Niniejszy artykuł jest próbą zarysowania problematyki związanej z duchowością współczesnych mężczyzn. Problematyka jest stosunkowo nowa, a już dość szeroko podejmowana, zarówno w publikacjach, jak i w działaniach pastoralnych. Ma wiele wymiarów, ponieważ dotyczy zarówno nauk antropologicznych (psychologia, socjologia itd.), jak i teologii duchowości, a nawet mistyki. Warto jednak podejmować dalszą refleksję na ten temat: współczesny kryzys ojcostwa ma przecież swoje źródło w kryzysie męskości i każda ważna oraz budująca refleksja może pomóc współczesnym mężczyznom identyfikować się z własną płcią, rozwijać swoją osobowość i duchowość, a to zapewne przełoży się na kondycję rodziny, społeczeństwa i Kościoła.

BIBLIOGRAFIA

- A t a n a z y A l e k s a n d r y j s k i, Żywot świętego Antoniego, Warszawa: Wyd. PAX 1987.
- B l y R., Żelazny Jan, tłum. J. Tittenbrun, Poznań: Wyd. Rebis 1993.
- B r a t E f r a i m, Rekolekcje dla twardzieli, tłum. M. Orzepowska i inni, Kraków: Wyd. M 1998.
- D z i e w i e c k i M., Wychowanie a płciowość, http://www.szkoły.edu.pl/szydlowiec/mardzie/text/pomoc/wy_a_plc.html[02.02.2007]
- E i c h e l b e r g e r W., Mężczyzna też człowiek, Warszawa: Wyd. Drzewo Babel 2003.
- E i c h e l b e r g e r W., Zdradzony przez ojca, Warszawa 1998.
- G r ü n A., Walczyć i kochać. Mężczyźni w poszukiwaniu własnej tożsamości, tłum. B. M. Kamińska, Częstochowa: Wyd. Święty Paweł 2005.
- K a r o Ń - O s t r o w s k a A., Czy kobiety są bardziej pobożne? <http://www.deon.pl/religia/duchowosc-i-wiara/zycie-i-wiara/art,719,czy-kobiety-sa-bardziej-pobozne.html> [07.08.2012]

- K ł o c z o w s k i J. A., Drogi człowieka mistycznego, Kraków: Wyd. Literackie 2001.
- M a r t i n i C. M., Dawid, tłum. J. Oleksy, Kraków: Wyd. WAM 1998.
- R y b i c k i A., Lew i baranek. O duchowości mężczyzny, Lublin 2008.
- S e u l A., Jan Chrzciciel – Brat Pustynny, Lublin: Wyd. Gaudium 2004.

THE FAITH OF A MAN.
ANTHROPOLOGICAL AND SPIRITUAL ASPECTS

S u m m a r y

This paper attempts to provide the reader with an outlook on the spirituality of contemporary men. Firstly, the author describes how contemporary men are seeking their identity and manly spirituality. The paper pinpoints the roots of the reflection on the faith (spirituality) of men: the Bible, psychology, hagiography or fairy tales. Secondly, the author focuses on the personality-related differences between the male and female styles of spirituality. Thirdly, the most significant trends in the studies of male spirituality are presented: literature of the subject, formation of male groups and communities, various forms of retreats and male meetings, etc. Lastly, the profiles of selected male biblical figures are evoked, with emphasis on the distinctive features of each of them.

Translated by Konrad Klimkowski

Słowa kluczowe: duchowość mężczyzny, różnice osobowościowe, rozwój duchowy.

Key words: male spirituality, personality differences, spiritual growth.

